

Narkotika på Gadeplan 2013

Rapport til Sundhedsstyrelsen

Afdeling for Retskemi, Aarhus Universitet
Retskemisk Afdeling, Københavns Universitet
Retskemisk Afdeling, Syddansk Universitet

Indholdsfortegnelse

	Side
Forord	3
1. Formål.....	4
2. Materiale og metode.....	4
3. Resultater og diskussion	5
3.1 Stofftyper i projektet	5
3.2 Fordeling.....	6
3.3 Tilsætningsstoffer.....	9
3.4 Renhed (koncentration w/w).....	10
3.5 Sammenligning med rutineprøver	13
3.6 Sted for beslaglæggelsen.....	14
3.7 Stofftype ifølge retskemi og politi.....	14
3.8 Priser	14
4. Konklusion.....	15
5. Referencer	18
Appendiks.....	19

Tabel- og figuroversigt

	Side
Tabel 1: Fordeling mellem stofftyper på brugerniveau i 2013	6
Tabel 2: Fordeling mellem stofftyper på brugerniveau 2011 – 2013	7
Tabel 3: Fordeling mellem heroinbase og heroinchlorid i 2013	8
Tabel 4: Fordeling mellem heroinbase og heroinchlorid 2011 – 2013.....	8
Tabel 5: Forekomst af tilsætningsstoffer i heroinbase, heroinchlorid, cocain og amfetamin i 2013	9
Tabel 6: Renhed af illegale stoffer på landsplan i 2013.....	10
Tabel 7: Renhed af illegale stoffer i de enkelte politikredse i 2013	11
Tabel 8: Fordeling mellem heroinbase, heroinchlorid, amfetamin og cocain i rutineprøver og på brugerniveau 2011 – 2013	14
Tabel 9: Renhed af heroinbase, heroinchlorid, amfetamin og cocain i rutineprøver og på brugerniveau 2011 – 2013	14
Figur 1: Forekomst af euforiserende stoffer på gadeplan 2003 – 2013	7
Figur 2: Renhed af illegale stoffer på gadeplan (hele landet) 1995 – 2013	10
Figur 3: Renhed (konc. w/w) af illegale stoffer på gadeplan i 2013.....	12
Figur 4: Renhed af illegale stoffer på gadeplan i byerne 2011 – 2013.....	13

Forord

På foranledning af Sundhedsstyrelsen blev det besluttet at udføre en pilotundersøgelse af narkotika i illegal handel på brugerniveau for året 1995 (1). Pilotundersøgelsen er senere fulgt op af tilsvarende undersøgelser for hvert af de efterfølgende år, og "Gadeplansprojektet" indgår nu som en integreret del af Sundhedsstyrelsens overvågning af narkotika på det illegale stofmarked i Danmark (1-7,9,12,13). Projektet finansieres af Sundhedsstyrelsen. Denne rapport beskriver resultaterne for 2013.

Undersøgelsen er et samarbejde mellem Sundhedsstyrelsen, de tre retsmedicinske institutter, Rigspolitichefen, Afd. A, Nationalt Efterforskningsstøttecenter (NEC) og politiet i udvalgte politikredse (København, Aarhus, Odense, Aalborg og Esbjerg). Projektet koordineres af Retskemisk Afdeling, Aarhus Universitet ved projektansvarlig, professor, ph.d. Mogens Johannsen. Områdeleder, Cand.pharm., ph.d. Irene Breum Müller og cand.scient., ph.d. Lotte Ask Reitzel, Retskemisk Afdeling, Københavns Universitet er ansvarlig for undersøgelserne af prøverne fra København, mens afdelingsleder, cand.scient., ph.d. Brian Faurskov, senior retskemiker cand.scient. Dorte Christoffersen, cand.polyt. Martin Worm-Leonhard og kemiingeniør Lone Lindal, Retskemisk Afdeling, Syddansk Universitet er ansvarlige for prøverne fra Odense og Esbjerg. Foruden undertegnede er cand.scient. Hanne Nissen, Retskemisk Afdeling, Aarhus Universitet ansvarlig for prøverne fra Aarhus og Aalborg. Laborant Brian Nielsen er ansvarlig for den samlede database. Rapporten og de statistiske beregninger er udfærdiget af undertegnede.

Christian Lindholst
Instituttleder, lektor, ph.d.

1. Formål

Projektet har til formål 1) at identificere forekomsten af "farlige" stoffer på det illegale marked og vurdere hyppigheden og lokaliteten af stof med høj koncentration, 2) at følge introduktionen af nye stoffer på det illegale marked, 3) at registrere identiteten og hyppigheden af tilsætningsstoffer i illegale stofprøver, 4) at følge udviklingen i forholdet mellem priser og stoffernes koncentration som indikator for forholdet mellem udbud og efterspørgsel på det illegale marked og 5) at demonstrere en model for en systematisk registrering og analyse af de stoffer der forhandles på det illegale stofmarked i Danmark. Ved at inddrage byer fordelt over hele landet er det hensigten at undersøge fordeling og spredning af illegale stoffer samt at vurdere om kvaliteten af stofferne er forskellig de enkelte landsdele imellem. Endvidere foretages sammenligning med rutineprøverne i alle vægtmængder som de retsmedicinske institutter analyserer i forbindelse med institutternes forskningsbaserede myndighedsbetjening.

2. Materiale og metode

Undersøgelsen omfatter perioden 1.1.2013-31.12.2013. Materialet består af narkotika på pulverform beslaglagt på brugerniveau i København, Aarhus, Odense, Aalborg og Esbjerg. Ukendte tabletter og kapsler er siden 2003 fravalgt og beskrives særskilt i den årlige rapport, Illegale stoffer i Danmark (14). Prøver bestående af hash og kendte, doserede lægemidler er ikke omfattet af projektet.

Inklusionskriterierne er siden projektets start ændret med hensyn til prøvernes vægt og antal, men er uændrede siden 2000. I de tilfælde hvor et beslag indeholder flere prøver, indgår kun én af prøverne i undersøgelsen. Prøvens vægt skal være 0,03-1,0 g. Prøverne udtages fra det først egnede beslag i ugen regnet fra mandag kl. 08.00. Fra København, Aarhus og Odense udtages 1 ugentlig prøve og fra Esbjerg og Aalborg udtages 1 prøve hver 14. dag. Prøverne er indsendt til de retskemiske afdelinger i København (prøver fra København), Aarhus (prøver fra Aarhus og Aalborg) og Odense (prøver fra Odense og Esbjerg). Sammen med prøven er indsendt et udfyldt skema vedrørende omstændighederne for beslaglæggelsen herunder politikreds, dato og sted for beslaglæggelsen, forventet stoftype, forventet vægt og om muligt købspris og/eller salgspris.

Fra år 2007 er en ny politireform trådt i kraft som bl.a. ændrer på de geografiske grænser for politikredsene. For at sikre kontinuitet i projektet bliver de indsendte stofprøver nu udvalgt fra beslag foretaget i de fem byer og ikke som tidligere fra hele den pågældende politikreds.

Ved den retskemiske undersøgelse er registreret identiteten af det illegale stof samt prøvens renhed (koncentration w/w) og vægt. Fra 2011 undersøges endvidere forekomsten af udvalgte tilsætningsstoffer i prøverne.

Pr. 1.1.2002 besluttede de retskemiske afdelinger at angive renheden (koncentrationen) af illegale stoffer som procent aktivt stof. Renheden af stofferne i denne undersøgelse er derfor også angivet som procent aktivt stof dvs. som base og ikke som salt. Hvor der i rapporten er angivet renheden for tidligere år, er der foretaget en omregning i forhold til, hvad der er angivet i tidligere rapporter (1,2). Der er anvendt omregningsfaktor 0,73 for amfetaminsulfat til amfetamin, 0,89 for cocainchlorid til cocain og 0,91 for heroinchlorid til heroin.

I rapporten er anvendt benævnelsen "på landsplan" når udtalelsen omfatter alle fem byer, selv om de udvalgte byer ikke dækker hele landet, og resultatet ikke nødvendigvis er det samme i de enkelte byer.

Ved sammenligning af renheden er der som statistisk test anvendt en- og tosidet variansanalyse, og såfremt der i materialet er fundet forskel på renheden anvendes Bonferroni Post Hoc test til vurdering af forskelle. Hvis materialet ikke er normalfordelt, er der foretaget logtransformation. Antalsfordelingerne er sammenlignet ved Chi² test. Hvis ikke andet er anført, er ved sammenligningerne anvendt en 1% signifikansgrænse for "sikker bevis". På grund af det ringe antal prøver af visse stoftyper fra nogle politikredse, er alle byer ikke medtaget hver gang ved de udførte sammenligninger. Beregninger er foretaget i Microsoft Excel.

3. Resultater og diskussion

I 2013 indgår i alt 206 prøver i projektet. Dermed er det indsamlede materiale næsten komplet i forhold til projektets inklusionskriterier.

Ifølge projektets udvælgelseskriterier forventes årligt 52 prøver fra hver af politikredsene København, Aarhus og Odense samt 26 prøver fra hver af politikredsene Aalborg og Esbjerg. Antallet af prøver der opfylder projektets inklusionskriterier er 52 fra København, 52 fra Aarhus, 50 fra Odense, 26 fra Aalborg og 26 fra Esbjerg.

3.1 *Stoftyper i projektet*

Blandt de 206 pulverprøver er 10 % heroin fordelt mellem 6 % (n=13) heroinbase ("rygeheroin") og 4 % (n=8) heroinchlorid. Cocain udgør 53 % (n=109) af prøverne. En enkelt cocainprøve er cocainbase. Alle øvrige cocainprøver i undersøgelsen er cocainchlorid. Andelen af prøver indeholdende amfetamin er 28 % (n=58), mens MDMA på pulverform udgør 3 % (n=7) af prøverne. I 2013 indeholder 1 % (n=2) af prøverne metamfetamin, mens blandinger af forskellige euforiserende stoffer er observeret i en enkelt prøve. S sammensætningen af denne er angivet i fodnoten til tabel 1. 4 % af prøverne (n=8) indeholder ingen euforiserende stoffer. I stedet findes almindelige tilsætningsstoffer som lidocain, coffein og creatin (se desuden tabel 5 for forekomsten af tilsætningsstoffer i prøverne).

Tabel 1. Fordeling mellem stoftyper på brugerniveau i 2013
(Resultat som procent af det totale antal prøver fra hver politikreds)

Politikreds Antal	Kbh. (n=52)	Aarhus (n=52)	Odense (n=50)	Aalborg (n=26)	Esbjerg (n=26)	Alle (n=206)
Heroin	15%	10%	12%	4%	4%	10%
Cocain	85%	48%	36%	54%	31%	53%
Amfetamin	-	25%	42%	31%	62%	28%
Metamfetamin	-	2%	-	-	4%	1%
MDMA	-	8%	2%	8%	-	3%
Andre eufor.	-	2% ¹	-	-	-	1%
Blanding	-	-	-	4% ²	-	1%
Ikke eufor.	-	6% ³	8% ⁴	-	-	3%

¹ methylphenidat ²MDMA 81% + cocain <1%, ³ coffein + lidocain + phenacetin, ⁴ coffein + creatin, lidocain, paracetamol, ukendt

3.2 Fordeling

Tabel 1 til 4 samt figur 1 viser fordelingen af beslaglagte stoftyper for de enkelte politikredse og på landsplan.

10 % (n=21) af de undersøgte prøver i undersøgelsen er heroin (tabel 1). Forekomsten af heroin varierer mellem landsdelene. Således er heroin hyppigst forekommende i de større byer København, Aarhus og Odense, mens det i Aalborg og Esbjerg observeres mindre hyppigt. Andelen af heroinbase er på landsplan igennem årene faldet markant og udgør i lighed med sidste år den laveste andel i projektets historie (figur 1). Forekomsten af heroinchlorid har været mere konstant igennem årene, men er i 2013 også lav.

På landsplan er 62 % (n=13) af de undersøgte heroinprøver heroinbase, mens 38 % (n=8) er heroinchlorid (tabel 3). Forekomsten af både heroinbase og heroinchlorid er på landsplan regelmæssig gennem året. Der observeres markante forskelle i forekomsten byerne imellem. Således udgør heroinbase størstedelen af heroinprøverne i København, Aarhus, Aalborg og Esbjerg, mens heroinchlorid har været hyppigst forekommende i Odense gennem flere år (tabel 4).

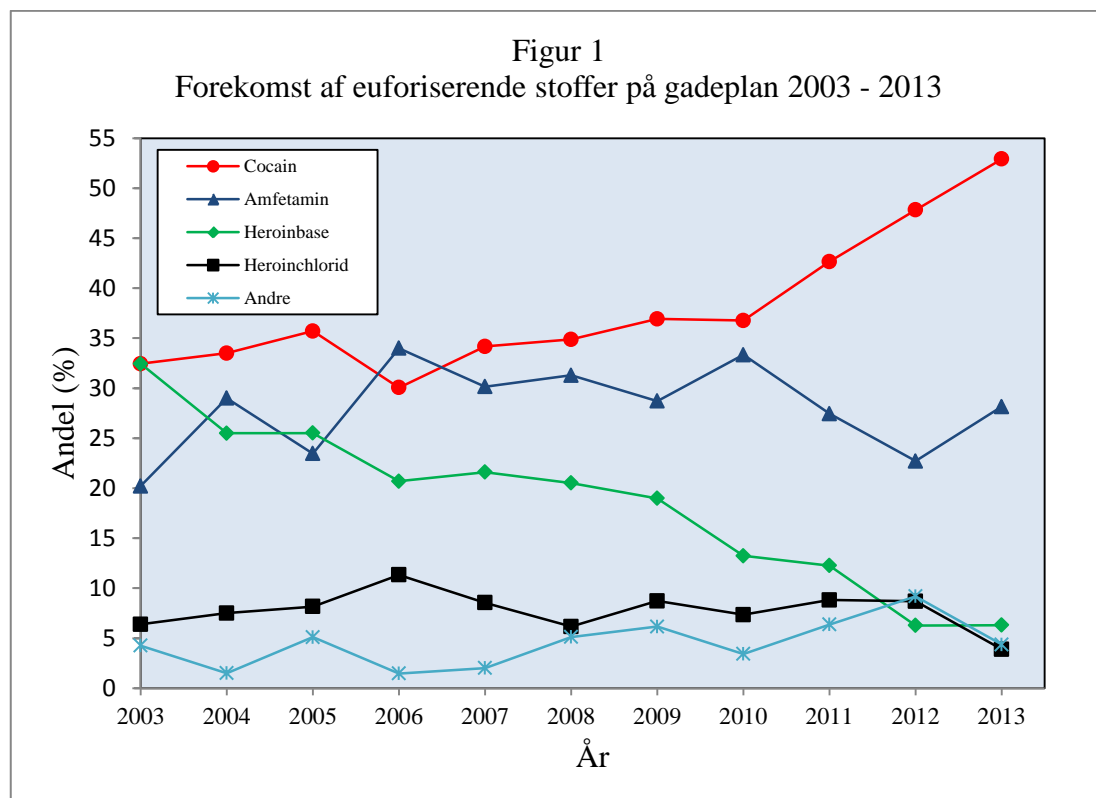
Cocain findes i alle politikredse og udgør på landsplan 53 % (n=109) af prøverne. Dermed er cocain det hyppigst forekommende stof på landsplan i 2013. Alle cocainprøver, med undtagelse af én, findes som cocainchlorid. Forekomsten af cocain er regelmæssig gennem året. Der observeres regionale forskelle i forekomsten af cocain de fem byer imellem. Således er cocain den mest almindelige hårde stoftype i København, Aarhus og Aalborg mens det i Odense og Esbjerg ses mindre hyppigt. Siden projektets start er forekomsten af cocain på landsplan steget. De seneste 7 år har cocain været den mest almindelige hårde stoftype på gadeplan i Danmark (figur 1).

Tabel 2. Fordeling mellem stof typer på brugerniveau 2011 - 2013
(Resultat som procent af det totale antal prøver fra hver politikreds)

Politikreds År	København			Aarhus			Odense			Aalborg			Esbjerg		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Heroin	19	4	15	19	10	10	38	21	12	-	12	4	19	38	4
Cocain	71	78	85	54	60	48	19	25	36	38	42	54	12	15	31
Amfetamin	8	14	-	19	23	25	38	31	42	35	23	31	58	23	62
Metamfetamin	-	-	-	-	-	2	4	8	-	4	-	-	4	8	4
Andre eufor. ¹	2	2	-	6	4	8	-	10	2	23	23	12	4	8	-
Ikke eufor.	-	2	-	2	4	8	2	6	8	-	-	-	4	8	-
<i>Antal prøver</i>	52	51	52	52	52	52	48	52	50	26	26	26	26	26	26

¹ Herunder bl.a. MDMA, ketamin, methylphenidat, 2C-B, samt blandinger af narkotika.

Alle amfetaminprøver findes som amfetaminsulfat. Amfetamin findes i alle byer med undtagelse af København og udgør 28 % (n=58) af prøverne i projektet. Forekomsten af amfetamin er regelmæssig året igennem. Der observeres en betydelig geografisk variation landsdelene imellem. Således er amfetamin det hyppigst forekommende stof i Odense og Esbjerg mens det i 2013 helt er fraværende i projektprøverne i København (tabel 1). Resultatet understøtter således de senere års tendens til at amfetamin er blevet et "provinnsstof". De senere år har forekomsten af amfetamin trods enkelte udsving været stabil.

Tabel 3. Fordeling mellem heroinbase og heroinchlorid i 2013
(Resultat som procent af det totale antal prøver indeholdende heroin i hver kolonne)

Politikreds Antal	Kbh. (n=8)	Aarhus (n=5)	Odense (n=6)	Aalborg (n=1)	Esbjerg (n=1)	Alle (n=21)
Heroinbase	75	100	-	100	100	62
Heroinchlorid	25	-	100	-	-	38

MDMA på pulver- eller krystalform observeres i 3 % af projektprøverne. Stoffet der også betegnes som "ecstasy" blev tidligere forbundet med ecstasytabletter, men forhandles i dag oftest som klare, grå/brune krystaller. Stoffet er siden 2003 observeret regelmæssigt i projektprøverne fra alle politikredse på nær København, hvor stoffet dog er hyppigt forekommende i rutineprøverne.

Metamfetamin er fundet i 2 prøver fra hhv. Aarhus og Esbjerg. Dermed udgør metamfetamin 1 % af prøverne på landsplan (tabel 1). Begge prøver er metamfetaminsulfat. Tidligere i projektet er metamfetamin også observeret som metamfetaminchlorid. Metamfetamin udviser store geografiske variationer. Således er stoffet de seneste 6 år primært observeret i den sydvestlige del af landet.

Methylphenidat er et centralstimulerende lægemiddel til behandling af bl.a. ADHD. Stoffet, som er omfattet af lov om euforiserende stoffer, er fundet i en enkelt prøve fra Aarhus. Methylphenidat blev observeret første gang i forbindelse med projektet i 2009 og har indgået blandt prøverne lige siden.

Pga. det lave antal prøver med metamfetamin, ketamin og MDMA er stofferne ikke medtaget i alle tabeller og figurer.

Tabel 4. Fordeling mellem heroinbase og heroinchlorid 2011 – 2013
(Resultat som procent af det totale antal prøver indeholdende heroin i hver kolonne)

Politikreds År	Kbh.			Aarhus			Odense			Aalborg			Esbjerg		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Heroinbase	100	100	75	100	100	100	17	-	-	-	100	100	40	30	100
Heroinchlorid	-	-	25	-	-	-	83	100	100	-	-	-	60	70	-
Antal prøver	10	2	8	10	5	5	18	11	6	0	3	1	5	10	1

3.3 Tilsætningsstoffer

Narkotika forhandlet på gadeplan indeholder foruden det euforiserende indholdsstof også en række tilsætningsstoffer. Flere af tilsætningsstofferne er farmakologisk aktive lægemidler som hver især udøver en virkning på brugeren. Der henvises til appendiks 1 for en nærmere beskrivelse af de observerede tilsætningsstoffer. Tabel 5 viser forekomsten af tilsætningsstoffer i de forskellige stoftyper i 2013. Generelt observeres der store forskelle i antal og hyppighed af tilsætningsstoffer stoftyperne imellem. I alt blev der observeret 9 forskellige tilsætningsstoffer i undersøgelsen. Af analysetekniske årsager er det ikke muligt at detektere alle typer af tilsætningsstoffer. Således er stoftyper så som sukker og uorganiske forbindelser ikke medtaget i opgørelsen, men tilstedeværelsen af disse stoffer i narkotikaprøver beslaglagt i Danmark er bekræftet i andre undersøgelser (11).

I alle de analyserede heroinbaseprøver blev der fundet coffein og paracetamol. I heroinchlorid blev der foruden coffein (88 %) også fundet paracetamol (50 %), creatin (25 %) og lidocain (13 %).

Cocain er den stoftype som iblandes flest forskellige tilsætningsstoffer. I en af projektets cocainprøver blev der observeret 5 forskellige stoffer. Hyppigst observeres levamisol (70 %) og phenacetin (61 %), men også creatin (31 %), coffein (24 %) og lidocain (23 %) er almindeligt forekommende. Mindre almindelige tilsætningsstoffer er hydroxyzin (3 %) og diltiazem (2 %).

Amfetamin tilsættes hyppigt coffein (93 %) og creatin (72 %), mens paracetamol observeres mindre hyppigt (10 %). Paracetamol er de senere år blevet et mere almindeligt tilsætningsstof i amfetamin.

Der blev ikke påvist tilsætningsstoffer i metamfetamin og MDMA.

Tabel 5. Forekomst af tilsætningsstoffer i heroinbase, heroinchlorid, cocain og amfetamin i 2013

(Resultat som procent af det totale antal prøver af hver stoftype)

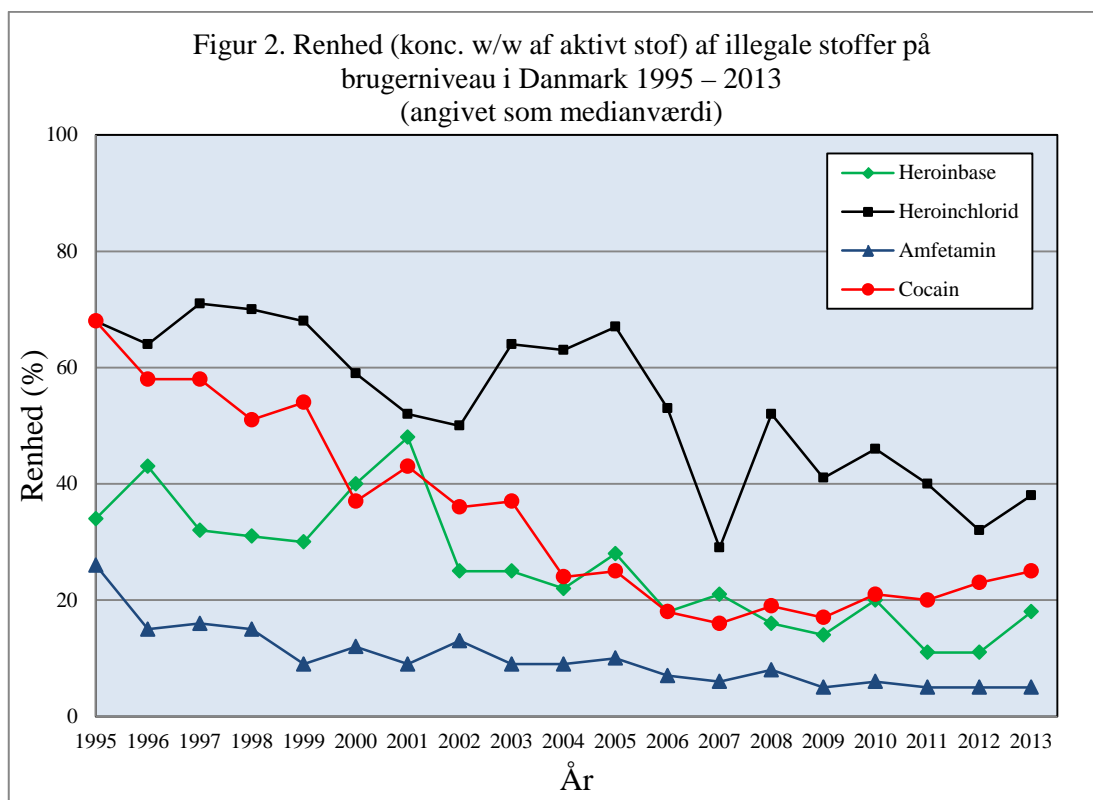
Politikreds Antal	Heroinbase (n=13)	Heroinchlorid (n=8)	Cocain (n=109)	Amfetamin (n=58)
Coffein	100	88	24	93
Creatin	0	25	31	72
Diltiazem	-	-	2	-
Hydroxyzin	-	-	3	-
Levamisol	-	-	70	2
Lidocain	-	13	23	-
Paracetamol	100	50	-	10
Phenacetin	-	-	61	2
Procain	-	-	2	-
Salicylsyre	-	-	-	2

Tabel 6. Renhed af illegale stoffer på landsplan i 2013
(Renheden er angivet som procent aktivt stof)

Stof	Antal	Gennemsnit	Median	Variationsbredde
Heroinbase	13	19%	18%	6 – 36%
Heroinchlorid	8	40%	38%	9 – 60%
Cocain	109	29%	25%	2 – 78%
Amfetamin	58	9%	5%	1 – 76%
MDMA	7	76%	79%	54 – 84%
Metamfetamin	2	45%	45%	10 – 79%

3.4 Renhed (koncentration w/w)

Renheden af de enkelte stoffer er angivet i tabel 6 og 7 samt i figurerne 2 – 4 for hele landet og de enkelte byer. I tabeller og figurer er renheden af stoffer som indgår i blandinger af narkotika ikke medtaget.

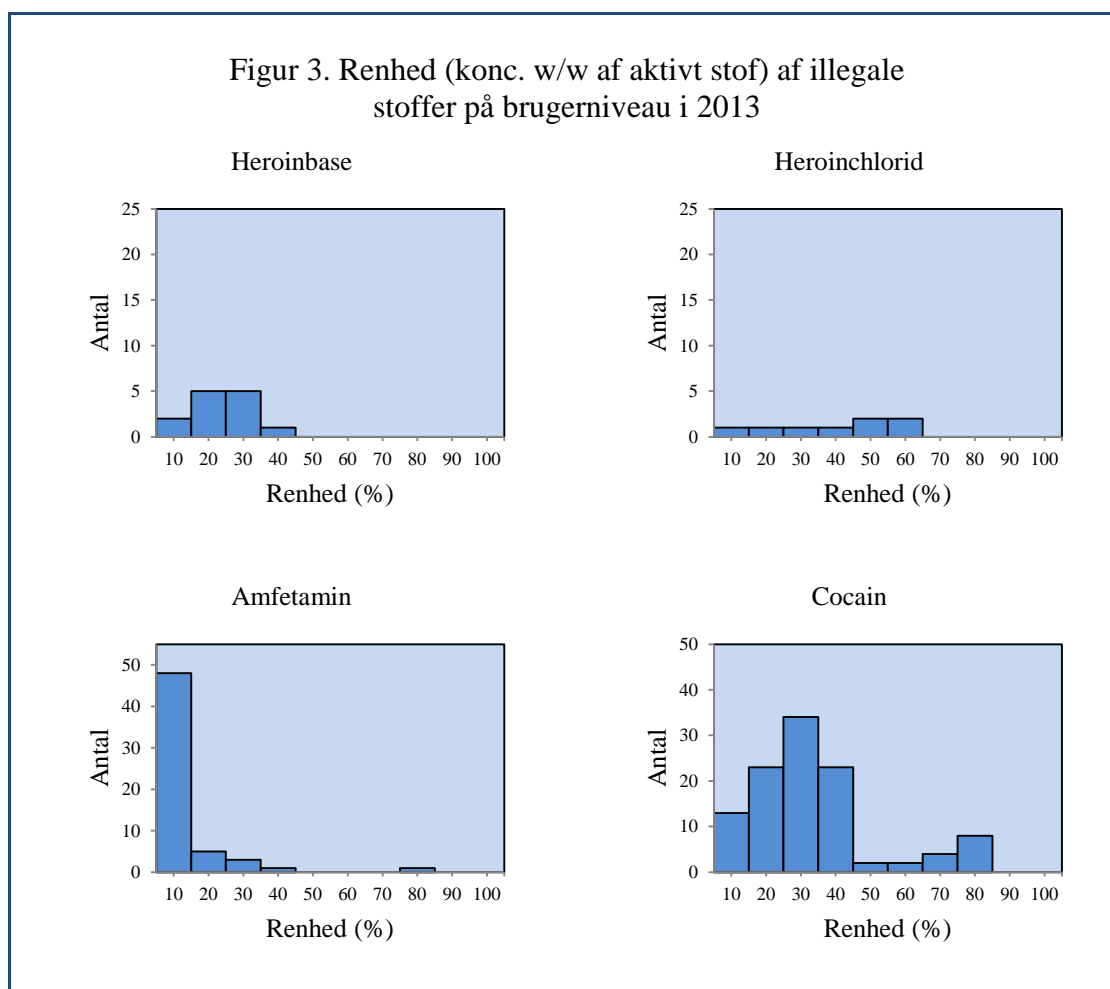

Tabel 7. Renhed af illegale stoffer i de enkelte politikredse i 2013
(Renheden er angivet som procent aktivt stof)

Stof	Landsdel	Antal	Gennemsnit (median)	Variationsbredde
Heroinbase	København	6	22% (22%)	7 – 36%
	Aarhus	5	13% (12%)	6 – 23%
	Aalborg	1	27%	-
	Esbjerg	1	22%	-
Heroinchlorid	København	2	32%	9 – 54%
	Odense	6	38% (38%)	16 – 60%
Cocain	København	44	31% (29%)	2 – 77%
	Aarhus	25	31% (25%)	7 – 78%
	Odense	18	26% (24%)	7 – 69%
	Aalborg	14	22% (14%)	4 – 76%
	Esbjerg	8	25% (25%)	2 – 71%
Amfetamin	Aarhus	13	9% (6%)	1 – 28%
	Odense	21	10% (4%)	1 – 76%
	Aalborg	8	6% (6%)	3 – 9%
	Esbjerg	16	8% (7%)	3 – 31%
Metamfetamin	Aarhus	1	79%	-
	Esbjerg	1	10%	-
MDMA	Aarhus	4	78% (79%)	76 – 79%
	Odense	1	84%	-
	Aalborg	2	66%	54 – 78%

Af figur 3 ses at renheden af amfetamin, cocain og heroinbase udviser skævhed. Dette skyldes forholdsvis mange prøver af lav renhed. For prøver indeholdende heroinchlorid observeres derimod at renheden er tilnærmet normalfordelt.

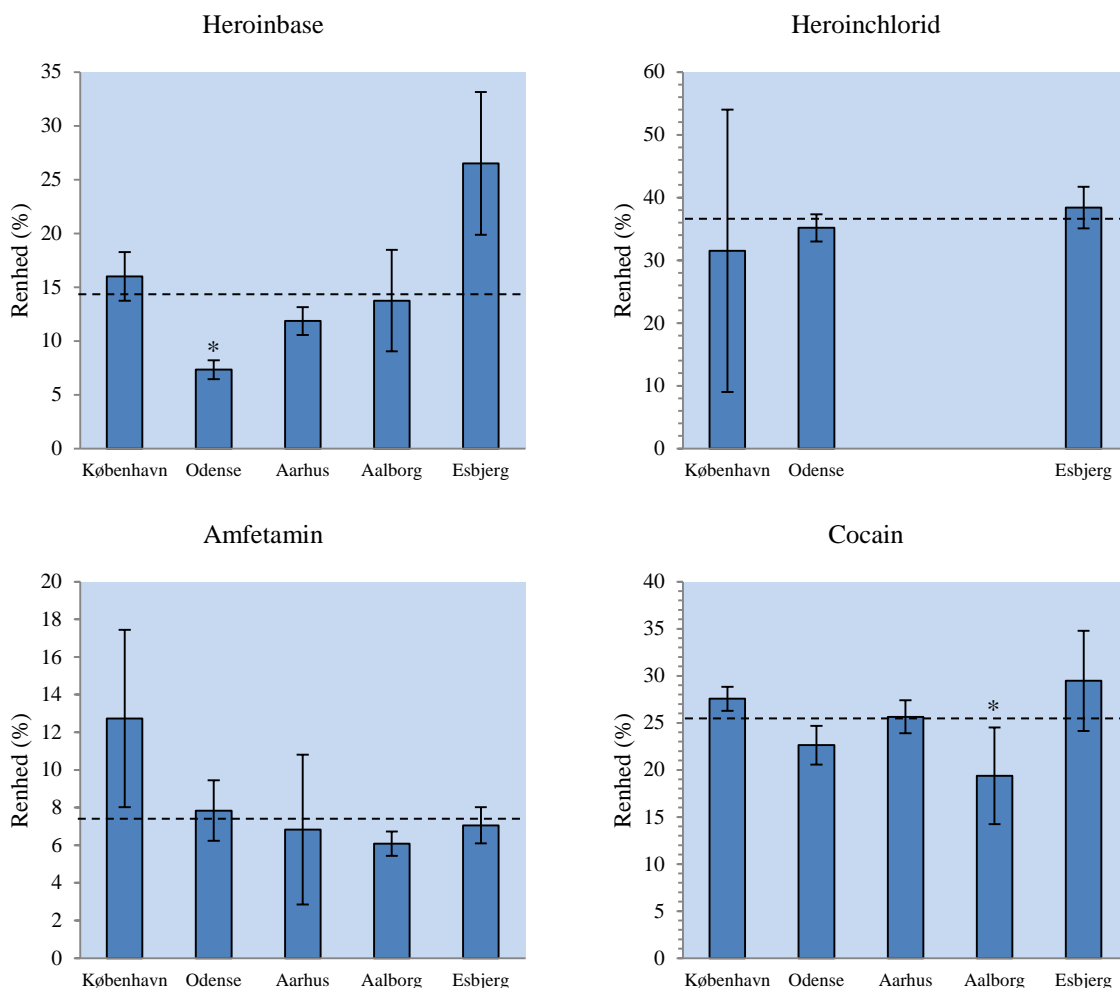
På landsplan er den gennemsnitlige renhed af heroinbase 19 % (tabel 6). Variationsintervallet er stort (6-36 %). Der findes prøver af både høj og lav renhed gennem hele året. Grundet det lave antal heroinbase prøver i 2013 er en sammenligning imellem byerne ikke relevant. Ser man imidlertid på renheden over en 3 årige periode 2011 – 2013 observeres en signifikant lavere renhed af heroinbase i Odense i forhold til landsgennemsnittet. Der er dog stadig tale om et begrænset antal prøver i perioden. Renheden af heroinbase har, med få undtagelser, været faldende siden 1995 men er i år steget til niveauet før 2011 (figur 4).

På landsplan er den gennemsnitlige renhed af heroinchlorid 40 %, og medianværdien er 38 % (tabel 6). Variationsintervallet er stort (9-60 %). Der findes ingen periode af året med prøver af speciel høj renhed. På grund af de få prøver med heroinchlorid i andre byer end Odense og København, er der ikke foretaget sammenligning af renheden byerne imellem i 2013. Ser man på perioden 2011 - 2013 samlet, observeres ingen forskelle i renheden byerne imellem (figur 4). I gennem en årrække har renheden af heroinchlorid udvist en faldende tendens trods enkelte udsving (figur 2).

På landsplan er den gennemsnitlige renhed af cocain 29 %, og medianværdien er 25 % (tabel 6). Variationsintervallet er stort (2-78 %). Som for de andre stoffer i projektet kan der ikke udpeges perioder med cocain af speciel høj eller lav renhed. Sammenligner man renheden af cocain imellem byerne i 2013 observeres ingen signifikante forskelle. Dog er renheden af cocain i Aalborg lavere end landsgennemsnittet i perioden 2011 - 2013 (figur 4). I perioden fra projektets start i 1995 og frem til 2007 observeredes et fald i renheden af cocain. Siden 2007 er renheden imidlertid steget og er nu den højeste i 8 år (figur 2).

Figur 4. Renhed (konc. w/w af aktivt stof) af illegale stoffer på brugerniveau i 2011 – 2013 i byerne[†] (gennemsnit \pm SEM) stiplet linje angiver landsgennemsnittet

[†]Byer med få stofprøver er ikke medtaget

*Stjerner markerer byer hvor renheden afviger signifikant fra landsgennemsnittet

På landsplan er den gennemsnitlige renhed af amfetamin 9 %, og medianværdien er 5 % (tabel 6). Der findes mange prøver af meget lav renhed (figur 3). Variationsintervallet er bredt (1-76 %). Der er ingen forskel på renheden af amfetamin imellem byerne, hverken i 2013 eller i perioden 2011 – 2013. Renheden af amfetamin har de senere år ligget på et konstant lavt niveau og er faldet siden projektets start i 1995 (figur 2).

3.5. Sammenligning med rutineprøver

Tabel 8 viser fordelingen mellem heroinbase, heroinchlorid, amfetamin og cocain blandt projektets prøver sammenholdt med de rutineprøver som de retskemiske afdelinger undersøger for Justitsministeriet, dvs. prøver i alle vægtmængder. Sammenlignet med rutineprøverne i 2013 findes andelen af heroinchlorid og cocain i

Tabel 8. Fordeling mellem heroinbase, heroinchlorid, amfetamin og cocain i rutineprøver og på brugerniveau

(Resultat som procent af det totale antal prøver i hver kolonne)

År Antal	Rutineprøver (alle vægtmængder)			Gadeplansprojekt (brugerniveau)		
	2011 (661)	2012 (719)	2013 (625)	2011 (186)	2012 (177)	2013 (188)
Heroinbase	7%	8%	8%	13%	7%	7%
Heroinchlorid	1%	3%	2%	10%	10%	4%
Cocain	45%	45%	44%	47%	56%	58%
Amfetamin	47%	44%	46%	30%	27%	31%

gadeplansundersøgelsen højere end forventet og andelen af amfetamin lavere end forventet. For heroinbase findes ingen signifikant forskel.

Tabel 9 viser renheden af heroinbase, heroinchlorid, amfetamin og cocain i projektets prøver sammenholdt med laboratoriernes rutineprøver. I 2013 findes renheden af heroinchlorid lavere i rutineprøverne end i gadeplansprøverne. Resultatet bygger imidlertid på et meget begrænset antal prøver og kan derfor være behæftet med usikkerhed. For de øvrige stoftyper findes ingen forskel i renheden mellem rutineprøver og gadeplansprøver. Det er således ikke muligt på grundlag af den valgte fremgangsmåde at påvise en forskel i renheden mellem illegale stoffer på gadeplan og stoffer handlet i større vægtmængder.

3.6 Sted for beslaglæggelsen

Ved 91 % af de 206 prøver er der oplysning om hvor prøven er beslaglagt. Mere end halvdelen (59 %) af alle prøver er beslaglagt udendørs, 16 % er beslaglagt på café/diskotek/restaurant, 11 % er beslaglagt på sigtedes eller anden persons bopæl og 7 % er beslaglagt på en politistation ved visitation. Blandt prøverne beslaglagt på café/diskotek (n=29) er 19 cocain, 7 amfetamin, 1 MDMA, 1 heroinbase og 1 uden euforiserende indhold. 7 % af beslaglæggelserne er foretaget på en anden lokalitet end de ovenfor nævnte.

Tabel 9. Renhed af heroinbase, heroinchlorid, amfetamin og cocain i rutineprøver og på brugerniveau

(Angivet som medianværdi af aktivt stof)

År Antal	Rutineprøver (alle vægtmængder)			Gadeplansprojekt (brugerniveau)		
	2011 (661)	2012 (719)	2013 (625)	2011 (186)	2012 (177)	2013 (188)
Heroinbase	15%	11%	16%	11%	11%	18%
Heroinchlorid	41%	29%	7%	40%	32%	38%
Cocain	23%	26%	26%	20%	23%	25%
Amfetamin	9%	8%	6%	5%	5%	5%

3.7 Stofstype ifølge retskemi og politi

I undersøgelsen er der registreret, hvor ofte den retskemiske undersøgelse viser en anden identitet end antaget af politiet. Blandt de 206 modtagne prøver findes ved den retskemiske undersøgelse i 11 % (n=22) af prøverne et andet stof end antaget. I 5 af prøverne som politiet antog for værende cocain blev der således ikke fundet euforiserende indhold. 6 af prøverne blev desuden vurderet som værende amfetamin, men indeholdt i stedet cocain (n=2), metamfetamin (n=1), MDMA (n=1) eller intet euforiserende stof (n=2). Ved 11 øvrige sager i undersøgelsen blev stoftypen angivet som "ukendt" af politiet. Disse prøver viste sig ved analysen at indeholde cocain (n=5), MDMA (n=2), amfetamin (n=1), metamfetamin (n=1), methylphenidat (n=1) og heroin (n=1).

3.8 Priser

Der er i 2013 meget få prøver med tilhørende oplysninger om priser på narkotika. Derfor kan forholdet mellem pris og renhed ikke anvendes som indikator for stofmarkedet.

4. Konklusion

Cocain har i 9 ud af de seneste 10 år været den hyppigst forekommende hårde narkotikatype på gadeplan i Danmark¹. Andelen af cocain er steget markant siden projektets start og er i 2013 på det højeste niveau i projektets historie (53 % af alle beslag). Der observeres imidlertid tydelige regionale forskelle i udbredelsen af cocain. Således findes stoffet i mere end 8 ud af 10 prøver i København, mens det i provinsen ses mindre hyppigt. I provinsbyerne er amfetamin imidlertid mere udbredt end i hovedstaden. De centralstimulerende stoffer udgør tilsammen mere end trefjerdedele af projektets prøver mod kun en fjerdedel ved projektets start i 1995.

Blandt projektets prøver er andelen af heroinbase (rygeheroin) faldet jævnt gennem årene. I perioden før 2003 var heroinbase det hyppigste forekommende stof i Danmark, men er nu overhalet af både cocain og amfetamin. Andelen af heroinchlorid er ligeledes faldet og ligger nu på det laveste niveau i projektets historie. Denne udvikling skyldes specielt et fald i forekomsten af heroinchlorid i Odense, hvor stoffet traditionelt har været hyppigt forekommende.

Forekomsten af amfetamin i Danmark må på trods af periodevise udsving siges at have været stabil igennem en årrække. Amfetamin har i flere år været hyppigst forekommende i provinsen. Det er bemærkelsesværdigt at stoffet i 2013 helt er fraværende i projektprøverne fra hovedstadsområdet. Amfetamin forekommer dog blandt rutineprøverne fra København som de retskemiske afdelinger analyserer i rutinemæssig sammenhæng.

¹ Cannabis (hash og marihuana) er jf. politiets beslagsstatistik det hyppigst forekommende illegale euforiserende stof i Danmark. Stoffet er imidlertid ikke medtaget i nærværende undersøgelse.

Renheden af heroin, amfetamin og cocain er væsentlig lavere i dag end ved projektets start i 1995 (figur 2). Dog må det konkluderes at den jævnt faldende udvikling i renheden af specielt cocain og amfetamin er ophørt, så vi de senere år har observeret en stabilisering stofkvaliteten. For cocain er der endda tale om en let stigning i renheden. Amfetamin er det euforiserende stof som fortyndes mest før det forhandles på gadeplan (tabel 6). Heroinchlorid er den stofgruppe som udviser de kraftigste udsving i den gennemsnitlige renhed, hvilket delvist kan tilskrives det lave antal prøver i projektet.

Et af undersøgelsens formål er at vurdere hyppighed og lokaliteten af stof med høj stofkoncentration. I alle politikredse findes stoffer af både høj og lav renhed på markedet samtidig. I 2013 er det således ikke muligt at udpege perioder med stof af særlig høj renhed. Ved sammenligning af renheden af stofferne i byerne i perioden 2011 - 2013 observeres at renheden af heroinbase i Odense samt renheden af cocain i Aalborg er signifikant lavere end landsgennemsnittet. For de øvrige stoftyper observeres ingen signifikant forskel i renheden byerne imellem gennem de sidste 3 år.

Ved sammenligning af fordelingen af illegale stoffer på gadeplan med de prøver de retskemiske afdelinger rutinemæssigt analyserer i alle vægtklasser indeholder projektprøverne flere heroinchlorid og cocain prøver end forventet og færre amfetamin prøver end forventet. For heroinbase findes ingen forskel imellem de to materialer. Renheden af heroinchlorid findes, på trods af et mindre prøveantal, lavere i rutineprøverne end i projektprøverne. For de øvrige stoftyper findes ingen forskel imellem de to kategorier.

Et andet af undersøgelsens formål er at påvise introduktionen af nye stoffer. Det relativt lave prøveantal i undersøgelsen er imidlertid ikke tilstrækkeligt til at følge de mindre tendenser i udviklingen af stofmarkedet. Først når en stoftype bliver almindelig på gadeplan observeres den regelmæssigt i forbindelse med projektet. De nye og mere lavfrekvente stoftyper bliver i stedet overvåget i Sundhedsstyrelsens og Rigspolitiets projekt mod nye psykoaktive stoftyper i Danmark (14). I dette projekt beskrives desuden forekomsten af euforiserende stoffer på tabletform (ecstasytabletter).

I 2013 er stofferne methylphenidat og MDMA beslaglagt i forbindelse med projektet. Begge stoftyper har været set blandt projektprøverne i en årrække og må derfor siges at være almindelige på trods af den noget lavere forekomst sammenlignet med de klassiske stoftyper. MDMA var tidligere kendt fra ecstasytabletmarkedet men er de senere år blevet forhandlet på krystal- eller pulverform. Forekomsten af MDMA på pulverform er nu højere end på tabletform. Metamfetamin har været blandt de analyserede prøver siden projektets start i 1995 og kan derfor ikke betegnes som et nyt stof på det illegale marked. Forekomsten af stoffet har generelt været lav med periodevis forøgede forekomster. De seneste år er metamfetamin primært observeret i Odense og Esbjerg.

De retsmedicinske institutter udfører i forbindelse med institutternes forskningsbaserede myndighedsbetjening for Justitsministeriet rutinemæssigt undersøgelse af beslaglagt narkotika. Prøverne indsendes som oftest til analyse med henblik på bevisførelse i retssager og er således ikke udvalgt efter bestemte kriterier med hensyn til geografisk lokalitet,

vægtmængde, udtagelsestidspunkt m.m. Disse "rutineprøver" hidrører ofte fra større beslag og afspejler således ikke nødvendigvis kvaliteten af stofferne på brugerniveau. Stikprøverne i dette "gadeplansprojekt" er med hensyn til udvælgelse af prøver væsentlig bedre defineret end laboratoriets rutineprøver. Den anvendte model med undersøgelse af tilfældigt udtagne stikprøver i udvalgte byer må derfor antages at være bedre egnet og anvendelig som grundlag for et skøn over forekomst, fordeling og renhed af illegale stoffer på brugerniveau i forskellige dele af Danmark. Stikprøvestørrelsen taget i betragtning har undersøgelsen i rimelig udstrækning beskrevet renheden af illegale stoffer i forskellige dele af landet gennem en årrække. Med hensyn til fordelingen mellem de enkelte byer er der visse statistiske begrænsninger med hensyn til tolkningen af resultaterne idet prøvematerialet i visse byer og for visse stoffer er for lille til at alle eventuelle forskelle kan analyseres. Det vurderes på trods heraf at undersøgelsen giver et godt oversigtsbillede af det illegale stofmarked i Danmark.

5. Referencer

”Narkotika på Gadeplan” er udgivet en gang årligt siden 1996. I nedenstående referenceliste er udgivelser med samme forfattere samlet under samme reference.

1. Kaa E, Nielsen E, Simonsen K W. Narkotika i illegal forhandling på brugerniveau. 1995, 1996, 1997. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 1996, 1997, 1998
2. Kaa E, Nielsen E, Rollmann D, Simonsen K W. Narkotika i illegal forhandling på brugerniveau 1998, 1999, 2000. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 1999, 2000, 2001
3. Kaa E, Nielsen E, Rollmann D, Breum Müller I, Findal Andreasen M. Narkotika på gadeplan 2001. Rapport til Sundhedsstyrelsen 2002
4. Kaa E, Breum Müller I, Rollmann D, Findal Andreasen M, Johannsen M, Nielsen E. Narkotika på gadeplan 2002, 2003, 2004. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 2003, 2004, 2005
5. Kaa E, Breum Müller I, Rollmann D, Findal Andreasen M, Johannsen M, Lindholst C, Nielsen E. Narkotika på gadeplan 2005. Rapport til Sundhedsstyrelsen 2006
6. Lindholst C, Breum Müller I, Rollmann D, Findal Andreasen M, Johannsen M, Nielsen E. Narkotika på gadeplan 2006. Rapport til Sundhedsstyrelsen 2007
7. Lindholst C, Breum Müller I, Rollmann D, Kastorp G, Johannsen M, Nielsen E. Narkotika på gadeplan 2007, 2008, 2009. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 2008, 2009, 2010
8. Retskemisk Afdeling, Aarhus Universitet: Ecstasy i Danmark 2001 - 2010. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 2002 - 2011
9. Lindholst C, Breum Müller I, Rollmann D, Kastorp G, Johannsen M. Narkotika på gadeplan 2010. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 2011
10. Retskemisk Afdeling, Aarhus Universitet: Ecstasy og Early Warning 2011. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 2012
11. Lindholst C, Andreasen M.F., Kaa E. Det illegale stofmarked i Århus. Aarhus Universitetsforlag 2008
12. Lindholst C, Breum Müller I, Faurskov B, Rollmann D, Worm-Leonhard M, Lindal L, Reitzel L, Kastorp G, Johannsen M. Narkotika på gadeplan 2011. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 2012
13. Lindholst C, Breum Müller I, Faurskov B, Rollmann D, Worm-Leonhard M, Lindal L, Reitzel L, Johannsen M. Narkotika på gadeplan 2012. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 2013
14. Retskemisk Afdeling, Aarhus Universitet: Illegale stoffer i Danmark 2012, 2013. Rapporter til Sundhedsstyrelsen 2013, 2014

Appendiks

Beskrivelse af tilsætningsstoffer:

Stofnavn	Beskrivelse
Coffein	Centralstimulerende middel med opkvikkende virkning. Findes naturligt i bl.a. kaffe og the. Tilsættes visse lække- og energidrikke.
Creatin	Muskelopbyggende middel som bl.a. anvendes af atleter og bodybuildere i forbindelse med træning. Creatin er desuden et naturligt forekommende stof i kroppen som hjælper med energiforsyningen til specielt muskelceller.
Dextromethorphan	Lægemiddel til behandling af hoste. I større doser har stoffet desuden en euforiserende effekt som minder om effekten af ketamin og phencyclidin (PCP).
Diltiazem	Lægemiddel til behandling af hjertekramper (angina pectoris), forhøjet blodtryk og hjerterytmeforstyrrelser.
Hydroxyzin	Lægemiddel til bl.a. forebyggelse af allergiske reaktioner og kløe. Stoffet anvendes i Danmark desuden som et angstdæmpende lægemiddel.
Levamisol	Lægemiddel til behandling af parasitiske ormeinfektioner hos mennesker. Stoffet påvirker desuden immunforsvaret i negativ retning hvorfor det ikke er godkendt til salg i Danmark.
Lidocain	Lægemiddel med lokalbedøvende virkning. Anvendes desuden til behandling af hjerterytmeforstyrrelser.
Paracetamol	Lægemiddel med smertestillende og febernedsættende virkning. Kendes bl.a. fra håndkøbspræparater så som Panodil®, Pinex® og Pamol®
Phenacetin	Lægemiddel med smertestillende og febernedsættende virkning. Stoffet, som er i familie med paracetamol, er dog mistænkt for at være kræftfremkaldende hvorfor det ikke er godkendt til salg i Danmark.
Procain	Lægemiddel med lokalbedøvende virkning.

Find mere information om stofferne på www.medicin.dk